

Boldoggá avatás Nagyváradon

Nagyváradon 2010. október 30-án kiemelkedő esemény lesz Dr. Bogdánffy Szilárd boldoggá avatása, mely a környék katolikus egyházmegyéi számára is kiemelkedő jelentőséggel bír.

**BÖCSKEI LÁSZLÓ
MEGYÉES PÜSPÖK**

Boldogemlékű püspök elődöm, Dr. Bogdánffy Szilárd boldoggá avatásáról van szó, aki négyévi raboskodás után (1949–1953) a nagyenyedi börtönben halt meg 1953. október 1-jén.

Vértanú-püspökünk 1911. február 21-én született a mai Szerbiához tartozó Feketetón. Temesváron nevelkedett és tanult, majd Budapesten folytatta teológiai tanulmányait. Nagyváradon szentelték pappá 1934-ben. Rendkívül termékeny lelkipásztori tevékenységet folytatott tanárként a város különböző iskoláiban, bekapcsolódva az egyes katolikus közösségek életébe is. Különleges képességeinek köszönhetően már egészen fiatalon bevonták a legfelsőbb egyházmegyei vezetésbe.

1948-ban a kommunista államvezetés a Katolikus Egyház ellen hadjáratot indított, melynek részeként a katolikus püspököket letartóztatással fenyegették. Ilyen zűrzavaros körülmények között Bogdánffy Szilárdot 1949-ben titokban püspökké szentelték. Ugyanazon év márciusában őt is letartóztatták, végighurcolták a legszigorúbb börtönökön – Jilva, Máramarossziget, Capul Midia, Nagyenyed –, 1953-ban pedig 12 évi kényszermunkára ítélték. A fogvatartás idején folyamatosan hitének megtagadására kényszerítették, a Szentatya, valamint a Katolikus Egyház rendelkezéseivel való szembeeségülésre. Hivatásában hűségesen megmaradva 1953. október 1-jén, 42 évesen halt meg a nagyenyedi börtönben.

Bogdánffy Szilárd vértanú-püspök azon ateista rendszer számtalan áldozata közé tartozik, akikről ma már nyíltan lehet beszélni, világosan megnevezve az akkor elkövetett hibákat, hogy azok soha többé meg ne ismétlődjenek, és az emberi méltóság mindig sértetlen maradjon etnikai és vallási hovatartozástól függetlenül. Az előttünk álló boldoggá avatási szertartás különleges jelentőséggel bír számunkra, hisz elődeink áldozatkészségének és hősiességének elismerését jelenti, akik keserű börtönévek után életüket áldozták hitükért és meggyőződésükért.

Bogdánffy Szilárd hősiességét a Katolikus Egyház alapos és igényes vizsgálat után hivatalosan is elismerte. A kivizsgálás folyamata pozitív eredménnyel zárult, melyet XVI. Benedek pápa engedélye koronázott meg, aki folyó év márciusá-

ban áldását adta Bogdánffy püspök boldoggá avatására.

Ennek kapcsán szeretném megjegyezni, hogy Nagyváradon hasonló jelentőségű esemény 818 évvel ezelőtt volt, pontosan 1192-ben, amikor Gregorius de Chrescenzio bíboros, III. Ince pápa megbízásából, a szentek sorába emelte itt, Nagyváradon a város alapítóját, Szent László királyt. Hazánkban a kommunizmus áldozatainak sorából Bogdánffy püspök az első, aki ilyen jellegű elismerésben részesül.

Különleges jelentőségű

A fentiek értelmében ezen eseményt különleges jellegűnek tarthatjuk, mely mindannyiunknak sajátja, hiszen Nagyvárad és Bihar elismerésben részesül nem csak helyi szinten, hanem külső fórumon is, mint-hogy a boldoggá avatás egy egész nép hősiességének és hitének elismerése. A helyi ka-

Böcskei László nagyváradai római katolikus megyés püspök

Népdal-, néptáncoktatás

A 2010/2011-es tanévben is indul a Nagyvárad Táncegyüttes és a Francisc Hubic Művészeti Iskola közös magyar népdal- és néptáncoktatás, mely gyakorlati néptáncoktatás mellett elméleti oktatást is tartalmaz. Kelemen M. János és Kádár Elemér szakpedagógusok 2010.

október 14-én 16 órától várják meghallgatásra és felvételre a jelentkezőket az iskola székelylén (Moscovei u. 5. sz.) További információk: népi ének szak – 0744/296-448 – k.jano@yahoo.com, néptánc szak – 0752/126-252 – kadarelemer@yahoo.com.

Magyar külsős osztály

A tanügyi helycsökkentések ellenére indul magyar tannyelvű külsős zene osztály a várad művészeti iskolában – közölt lapunkkal Biró Rozália, Nagyvárad alpolgármestere. Várhatóan tizenöt gyermeket vesznek majd fel. Az RMDSZ huszonkét gyermek dosszióját gyűjtötte be a szülőktől. Ezeket a gyerekeket és szüleiket várják szeptem-

délután öt órára a művészeti iskolába, ahol két részből álló meghallgatásra kerül sor: a kicsik egy szabadon választott dalt kell elénekeljenek, és a ritmusérzéküket is vizsgálni fogják. Az RMDSZ szülőktől kapott szükséges iratokat már benyújtotta, így a szülőknél már csak egy irattartót kell vinniük a meghallgatásra.

RÖVIDEN

□ Pedagógusok figyelmébe. Az RMP SZ Oktatási Központjának szakkönyvtára (Decebal sugárút 27. szám, A lépcsőház, 1-es lakrész, a F. Schiller Líceum bejáratához vezető sétány bal oldalán, tel.: 0359/407-259) a 2010–2011-es tanévben is gazdag könyv- és digitális ismerethordozókkal (videokazetták, DVD-k) áll az érdeklődő kollégák rendelkezésére.

□ Konferencia. Október 13-án, szerdán 17 órai kezdettel a nagyváradai önkormányzat és a Bihar megyei Polgári Akadémia Alapítvány konferenciát szervez. A meghívott Remus Cernea, aki a környezetvédelem filozófiai alapjai címmel érkezik.

A bécsi klasszicizmus remekművei

A Nagyvárad Állami Filharmonia október 14-én este 7 órától megrendezendő szokásos bérletes hangversenyén ezúttal a bécsi klasszicizmus remekművei szólnak meg. A meghívott szólista egy fiatal román zongoraművész, Raluca Știrbăț, aki Jászvásáron született, majd a Bécsi Zeneakadémián végezte el tanulmányait, s már most komoly szólókarrier áll mögötte, hiszen Európa olyan neves hangversenytermeiben lépett fel, mint a bécsi Musikverein és Konzerthaus, valamint a salzburgi Mozarteum, egyszersmind a hazai zenekarok többségének is rendszeresen meghívott szólistája. A koncertet Romeo Rîmbu, a filharmonia állandó karmestere vezényli. A műsoron szereplő darabok: Mozart A varázsfuvola – nyitány, Beethoven 3., c-moll zongoraverseny (tehát egy Bécsben végzett fiatal zongoraművész játszik bécsi zenét), valamint ugyancsak Mozart 25., szimfóniája, az úgynevezett „kis g-moll”, mely a hangversenyeken ritkábban hallható kompozíció, minden bizonnyal azért, mert a mester utolsó előtti (40.) és jóval ismertebb „nagy g-moll” szimfóniájának árnyékában maradt. Jegyeket a Filharmonia Moscovici u. 5. sz. alatti pénztáránál lehet váltani, információk a 0259-430-853-es telefonszámon.

Raluca Știrbăț zongoraművész

Michael Haydn – Patachich Ádám püspök komponistája

Michael Haydn (Joseph Haydn öccse) Rohrau faluban született, Alsó Ausztriában 1737-ben. Édesanyja (Maria Koller) szakácsnőként dolgozott egy gazdag nemesi családnál, majd feleségül ment Mathias Haydnhoz. Az ő életéről olvashatnak sorozatunkban.

THURZÓ ZOLTÁN

M. Haydn apja egyszerű szegény kádármester volt, de mellette lelkes amatőr zenész: autodidakta módon tanult meg hárfázni és fiait is taníttatta énekelni. A fivérek zenei karrierje együtt indult. M. Haydn a zenének egész életében nagy rajongója volt amikor csak tehetett, nem mulasztotta el, hogy kedves hárfáján ne játszik. A népes családban, mellelleg szinte „kötelesség” volt a zene. A nehéz körülmények között élő nagy családban nem lehetett minden gyermeknek hangszer adni a kezébe, ezért a zeneszerető apa megkövetelte, hogy a házi éneklésben mindegyik gyermeke részt vegyen, legalább énekléssel. A fiatal Haydn-nak sok-sok akadályt kellett leküzdenie, hogy rendszeres zenei tanuláshoz juthasson, és megnyíljen számára a boldogulás útja.

A fiatal, idővel világhírű komponista művészetét, nagy szerencsét jelentett, hogy

Patachich felkérte őt, zenekarának vezetőjévé. Ez, abban az időben azt is jelentette, hogy a karmester-zeneszerzőnek alkalmat nyílt alkotói ambícióit is kielégítenie.

Várad zenei kultúra

Patachich püspök M. Haydn-nel való ideérkezésekor (1760, és nem 1757-ben, melyet sokan hisznek M. Haydn idejövételének időpontjának), várad zenekarának szervezésére adott megbízást Haydn-nak. Az alig 23 esztendő Haydn rövidesen megszervezte a püspöki zene- és énekkart, a már eddig is működő kamaragyüttest kibővítette. A világhírű zeneszerző, komponista-karmester, három zenészbartját is magával hozta Nagyváradra, mikor ő is eljött Bécsből: egy csellistát, egy klarinétost és egy vadászkürtöst. Célja, hogy az itteni zenekart ezekkel a hangszerekkel megerősítse. A várad zenei kultúra kiteljesítésének nagy munkája megkezdődött...

A komponista-karmester, aki egyebek közt 52 szimfóniát, úttörő jellegű hangverseny-darabokat, 136 hangszeres művet hagyott az utókorra – és sok más művet is – s ezek közül többet épp Nagyváradon, a Püspöki Palota (mely a jelenlegi városháza helyén állott, melynek a jobb szárnya még ma is áll, közvetlenül a polgármesteri hivatal mellett) tűzvédelmi torony szomszédságában. Ezt sajnos napjainkban elcsúfították, amellyel csúnyán vétettek a műemlék épület hírnevét) dísztermében mutatott be ös-

Patachich Ádám püspök

be mutatónak (!), igen fontos, jelentős egyházzenei műveket komponált. Ne feledjük, hogy egyik feladata épp az ilyen művek komponálása, betanítása és előadása volt.

Amikor M. Haydn Nagyváradra jött, a szerződésében a kor szokásainak megfelelően, az is benne foglaltatott, hogy eredeti alkotásokkal is emelnie kell a liturgia fényét, a püspöki udvar hírnevét, pompáját.

Komponálás

Haydn német és latin műsereket komponált. Requiemjét, és Kantátáit mellett, a magyar katolikus egyházi zenében annyira népszerű A-dúr ünnepi miséjének magyaros motívumai a két esztendő várad működése alatt lettek (!) Patachich udvarában komponált darabok közül ki kell emelnünk az A-dúr Misa solemnit, két szimfóniát, s elsősorban a hegedűre és zenekarra írt B-dúr koncertet, valamint az orgonára, mélyhegedűre

komponált versenyművet.

M. Haydn saját útját járva saját zeneszerzői stílust alakított ki magának, mely a barokk zene szinte abszolút terjedése idején, szembe mert szállni a már-már törvényszerűen uralkodó regulákkal. Műveit merészség, újszerűség jellemzi, mint hangzásban, mint a technikai követelmények terén. Műveiben olyan drámai erő munkálkodik, amilyent korának zeneirodalomában alig találunk. A belső tartalom, a hangzásvilág, a fordulatos dallamszöveg, korának modern, előremutató zeneszerzőjét tükrözi.

Kimagasló személyiség

Csoda, hogy felfigyel rá a nagyvilág? Nem! Michael Haydn 1762-ben hagyja el Nagyváradot (és nem 1763-ban, mint ahogy nagyon sokan állítják, semmibe véve a pontos adatokat), miután részt vesz kitűnő együttesével az új, Hillebrandt tervezte monumentális püspöki palota alapkövetelének eseményén,

melyet Patachich püspök, a szabad ég alatt felállított díszsátorban rendezett.

Az egykori nekrológ beszámol arról, hogy: „...a püspök zenekara, külön az alkalomra írt zenedarabot játszott...”. Valószínű, hogy ezt a művet még Haydn írta és vezényelte. Ezután Salzburgba utazik – majd itt telepedik le élete végéig – mely az akkori Európa egyik zenei fővárosa. Leopold Mozart örökébe lép a Dóm orgonistájaként, ezen felül koncertmester, karmester az udvari zenekarnál. Műveit szerte a világon műsorra tűzik. Muzsikája reneszánszát éli napjainkban.

Büszkék lehetünk rá, hogy e kimagasló személyiség épp itt, Nagyváradon kapta pályájához a legmaradandóbb utat, akkor is ha ittléte mindössze két évig tartott. Tegyük hozzá, hogy valószínűleg teljes művészi fegyverzetét nem csekély mértékben épp a várad tapasztalatoknak köszönhette...

(FOLYTATJUK)